

Asia: VN/1453/2025

Lausuntopyyntö pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Muu valtiollinen toimija, esimerkiksi virasto

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

Yhdyn toisen tahon lausuntoon

Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

ELY:jen ilmastoverkosto.

1) Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Eräitä havaintoja:

Taloudelliset ohjauskeinot skenaarioissa

- Päästökauppa ja päästöoikeuksien hinnat ovat keskeinen ohjausmekanismi kaikissa skenaarioissa. Päästökauppa onkin osoittautunut erittäin tehokkaaksi välineeksi esim. energiantuotannon päästöjen vähentämisessä Suomessa ja kansainvälisesti.
- Markkinat edellä (BIZ) ja Ympäristö edellä (ENV) -skenaarioissa oletetaan korkeat päästöoikeuksien hinnat. Tämä ohjaisi tehokkaammin päästövähennyksiin ja teknologisiin investointeihin mm. teknisten hiilinielujen käyttöönottoon.
- Suomi edellä (FIN) ja Yhteiskunta edellä (PPL) -skenaarioissa päästöoikeuksien hinnat jäävät matalammiksi. Tämä heikentäisi taloudellista ohjausta ja hidastaisi päästövähennyksiä.

- Energiaverot ja jakeluvelvoitteet ovat keskeinen osa ohjauskeinovalikoimaa taakanjakosektorilla, ETS2-päästökauppamekanismi taakanjakosektorille mainitaan suunnitelmassa alkaen vuodesta 2030. Tällä tavoitellaan taloudellista ohjauksen tehostamista liikenteen päästövähennyksissä ja rakennusten lämmityksessä. Etelä-Savon ELY-keskus pitää tätä suuntausta kannatettavana. Rakennusten energiatehokkuus on tehokkaimpia päästövähennyskeinoja, jonka kustannus voi olla myös negatiivinen (-10-20 euroa (€/tCO_{2e}). Energiatehokkuutta edistämällä saavutetaan taloudellista säästöä, joka on varsinkin julkiselle taloudelle, kuten kunnille, merkityksellistä.

2) Huomioita toimialakohtaisista etenemisvaihtoehdoista (suunnitelman luku 3)

Tarvitaan tarkennettua laskentaa eri päästövähennyskeinojen kustannuksista hiilintonna kohden ja ainakin lisää viestintää ja tietoa jo tehdyistä arvoista. Ohjauskeinoja tulee kehittää laskelmien pohjalta eteenpäin. Myös hyvinvointi ja terveys sekä bioversiteettinäkökulmat huomioiden.

Eräitä arvioita eri päästövähennyskeinojen kustannuksista (€/tCO_{2e}):

Lämpöpumput ja maalämpö: 40, energiatehokkuus 10-60, metsitys ja turvemaiden vesitalous 50, fossiilisten polttoaineiden korvaus uusiutuvilla 70, EU:n päästökauppa, CCUS 125, sähköautot, 150, biopolttoaineet 200, maatalous (metaani, lanta) 250.

3) Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)

Etelä-Savon ELY-keskus toteaa, että metsien hiilinielujen kasvattamisella voidaan samalla parhaimmillaan vaikuttaa myös metsien biodiversiteettiin ja virkistyskäyttöarvoon. Tämä puuttunee hyötylaskelmista. Tosin Suomessa on ollut käynnissä useita asiaa edistäviä hankkeita, kuten LUKE:n päätoteuttama hanke HILMARI. Molempia keinoja toki tarvitaan ja kuten todettua, päästöoikeuksien hinnan kasvu nostaa teknisten hiilinielujen kannattavuutta, mutta myös maankäyttösektorin luontopohjaisten hiilinielujen kannattavuutta ja todennäköisestään myös hintatasoa.

4) Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?

Kannustimet teknologioille ja investoinneille

- Suunnitelmassa korostetaan, että teknisten hiilinielujen (BECCs, DACCS) laajamittainen käyttöönotto edellyttää taloudellisia kannustimia, kuten:
 - o EU-tason sääntelyä ja mahdollisesti integrointia päästökauppajärjestelmään.
 - o Nykyisin teknisten hiilinielujen kannustimet ovat riittämättömiä, mikä rajoittaa investointeja.

- Vetytalouden ja sähköpolttoaineiden kehitys nähdään riippuvaisena päästökaupan hintasignaalista ja EU:n markkinoiden kehittämisestä.

Taloudelliset ohjauskeinot esim. teknisten hiilinielujen edistämiseksi vaikuttavat myös metsäsektorin hakkuutasoon, mikä on kriittistä hiilinielujen kannalta. Tämä vaatii myös maankäyttösektorin taloudellisten ohjauskeinojen samanaikaista pohdintaa, kun teknisten hiilinielujen käyttöönottoa taloudellisten ohjauskeinojen osalta edistetään.

Maankäyttösektorin (LULUCF) hiilinielujen kustannukset ja teknisten hiilinielujen (kuten DAC – Direct Air Capture tai BECCS – Bioenergy with Carbon Capture and Storage) kustannukset eroavat merkittävästi. Alla tekoäyllä tuotettu vertailu, joka voi olla virheellinen:

Vertailu pähkinänkuoressa:

Hiilinielu	Nykykustannus €/tCO ₂	Tulevaisuuden arvio €/tCO ₂
Maankäyttösektori	10–50	20–80
BECCS	100–200	80–150
DAC		500–1000

5) Muita huomioita pitkänaikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Suunnitelmassa taloudellisten ohjauskeinojen kehittäminen ja käyttö pitkän aikavälin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on huomioitu pääosin skenaarioiden ja menetelmien kautta, ei yksittäisinä politiikkatoiminna. Tämä ilmeisesti ei ole ollut suunnitelman laadinnan tavoitteena. Taloudellisten ohjauskeinojen vaikutusta/mahdollisuuksia päästöjen vähentämisessä olisi suunnitelmassa kautta linjan kuitenkin tarpeen vahvistaa, vähintään rakentamalla esim. tavoiteaikatauluja ja hahmottamalla ohjauskeinojen kehittämistarpeita yleisellä tasolla. Myös laskelmat ja vaikka alustavatkin arviot eri päästövähennystoimien vaikutuksesta Suomen viennin kilpailukykyyn olisivat tervetulleita paremman kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Samoin olisi tarpeen konkretisoida kaikkein kilpailukykyisimmät päästövähennyskeinot Suomitasolla. Myös aluekehittämisen ohjauksen kannalta em. olisi tarpeen.

Mutanen Jari
Etelä-Savon ELY

Leppänen Jaana
Etelä-Savon ELY - Johdon tuki